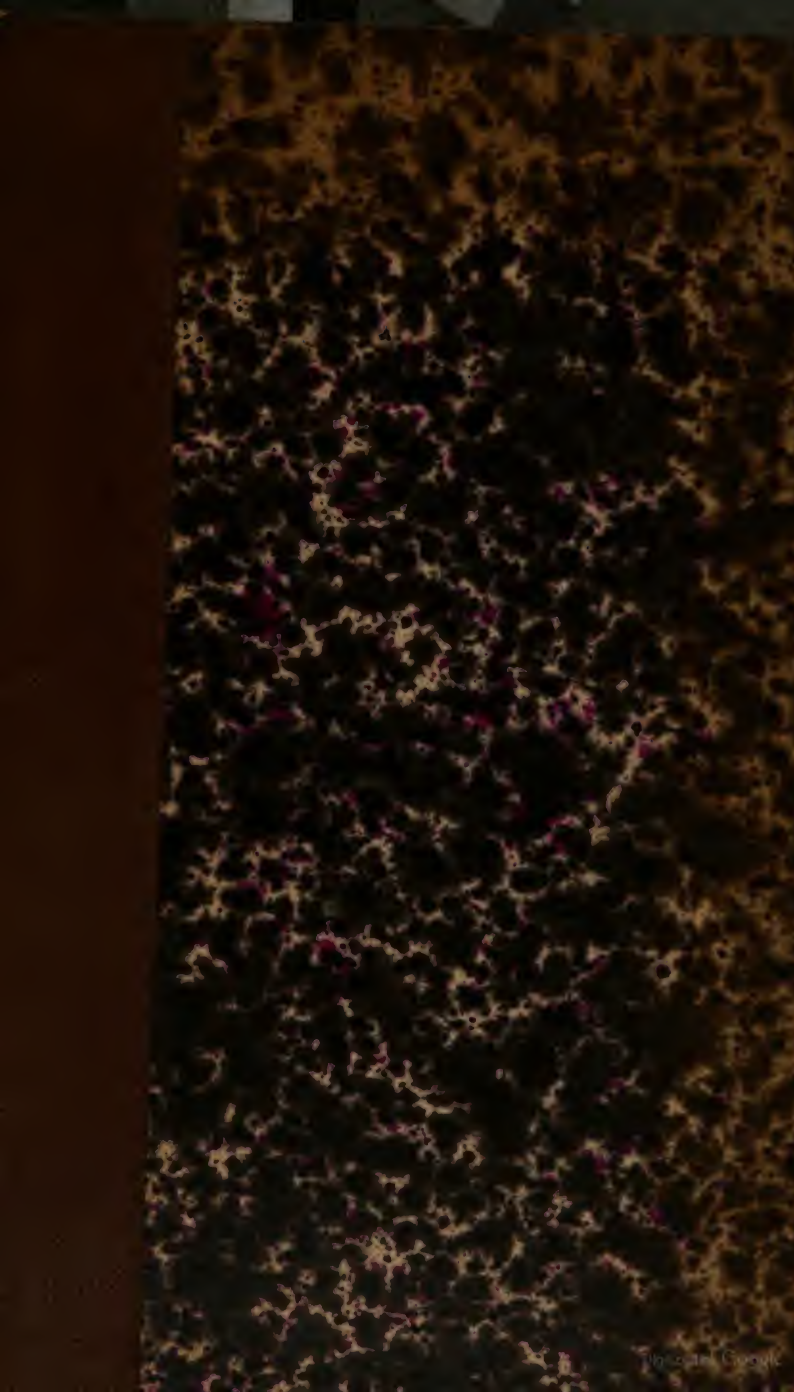
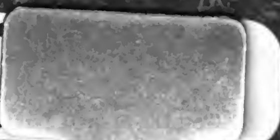
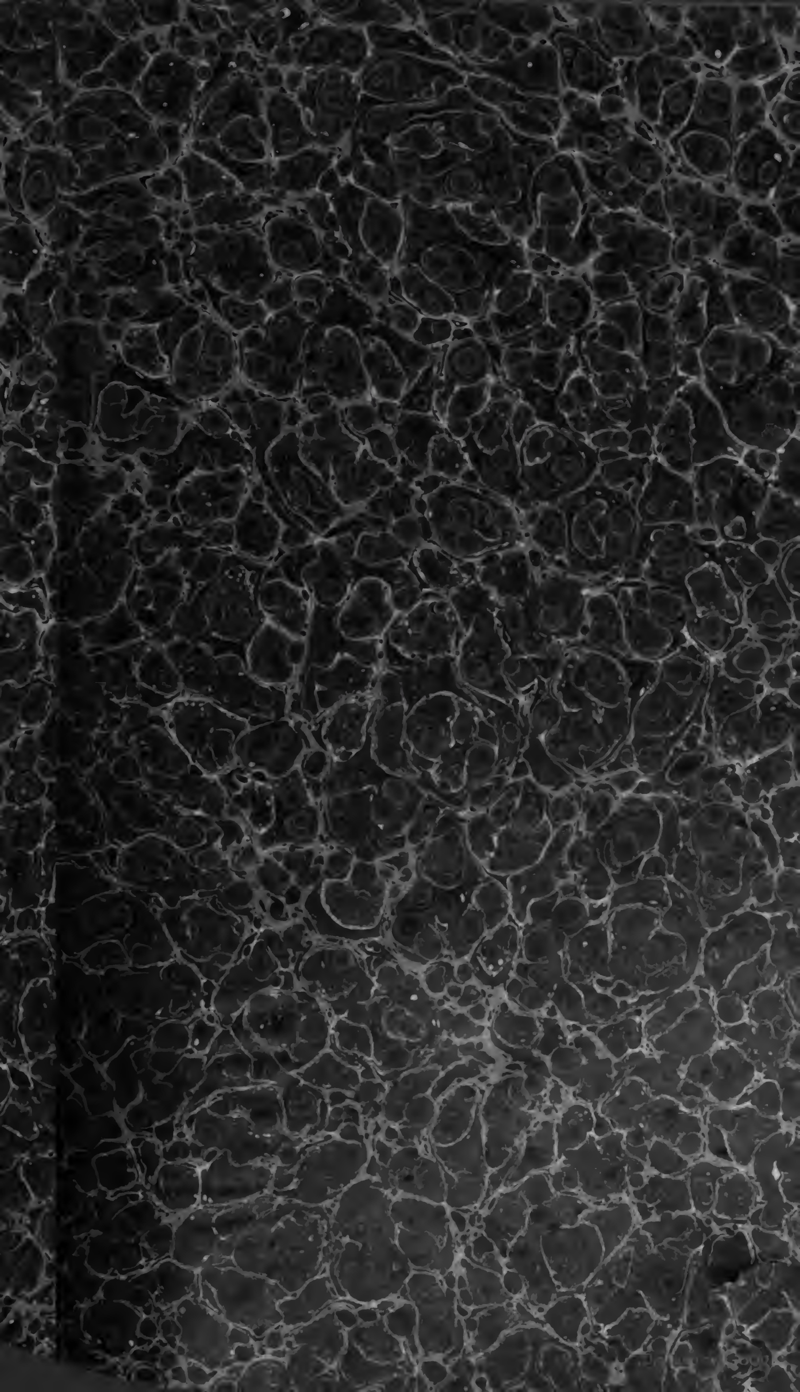

GEDICHTEN

VAN

J. CLARISSE.

Te UTRECHT,
BIJ H. VAN OTTERLOO,
1793.

GEDICHTEN

VAN

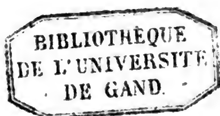
J. CLARISSE.

Te UTRECHT,
BIJ H. VAN OTTERLOO,
1792.

En, als gij, mijn lieve vrienden,
Dan uw' weg weêr rustig wandelt,
Wilt mij dan niet gansch vergeten,
Leest, om aan uw' vriend te denken,
Somtijds eens in deze zangen!

BELLAMY.

DE GODHEID.

ODE.

Roges me, qualem Deorum naturam esse ducam;
nihil fortasse respondeam.

Cotta, ap. CICERONEM.

Neen! — eisch 't van mij niet, dat ik U God bezing! —
God, wien de sterfling nimmer bevatten kan.
o! Slechts een weinig zou ik staamlen —
't Wezen der zake nimmer doorgronden!

Enkel zijn grootheid! ... zie! zij verblindt mij 't oog! ...
Duizende zonnen — stelsels van werelden —
Zij zijn — nog geen stip bij Zijn grootheid! —
't Menschdom is bij *Hem* — gantschlijk verdwenen! —

Enkel zijne almagt! ... o! zij verſtomt mij reeds! ...
Zie, hoe Hij alles — alles ten voorſchijn riep! —
  Zie, hoe, door Hem, ontelbre bollen,
Miljoenen zonnen, ordenlijk wandlen! —

Enkel zijn wijsheid! ... wee mij! ik beef te rug! ...
Eindloos, gelijk Hij, eindloos is zijn vernuft.
  En, kunt ge? zie dan — 't minſte ſtofje —
Tot wat een oogmerk is 't niet geſchapen!

Goedheid en Liefde ſtraalen zijn aanzicht uit.
Recht en gerechtig is al zijn handeling.
  Groot en onmeetbaar in zijn wezen,
Schemeren de oogen, die Hem doorzoeken! —

Wie is de Sterfling, die Hem ooit kennen kan?
't Kleed zijner Godheid dekt Hem voor 't vraagend oog.
  Wie boort 'er immer door zijn wolken?
Wie zal tot binnen *Zijn* tenten nadren?

Vreugd en vernoegdheid zijn Zijne beeltenis.
Zij, zijn vriendinnen, wijken van Hem nooit.
  Of vlugt een kind voor moeder's adem? ...
Smelten de vrienden harten niet ſamen? ...

In zich gelukkig, tart Hij de ſterflijkheid.
Dood en verwoeſting ziet Hij in ſchemering.
  Eene eeuwigheid zal ſteeds hen ſcheiden,
Kunnen zij dan wel ooit tot zich nadren?

Wie was de vijand, die Hem ooit wederſtond?
Heeft niet zijn vuist ſteeds zulk een' rebèl verplet? ...
  Ik ijze! ... 'k hoor mijn ſnaaren ſpringen! ...
Geest, moed en vuur —— 'k voel 't mij begeven! ...

Kent den Almagten, zo Gij het mooglijk keurt,
Dring in Zijn wezen, —— ga Hem aandachtig na;
  Bevat den Onbegrijpelijken: ——
Zie! Hij ontvliedt uw oog, als een ſchaduw! ——

De Araber vond eer, midden in de zandwoestijn,
Voor zijne voeten, 't effen, geregeld pad,
Eer zou hij koele bronnen vinden;
Eer zelfs den regen van zand overdrijven: —

Eer zoudt Ge Uw handen vrij aan de poolen slaan,
Eer den Orion van zijnen glans ontdoen;
Eer braakt Gij de wielen des wagens —
Ontzenuwdet de beeren van 't Noorden: —

Eer Gij bevatten — eenigszins kennen zoudt
Hem, wien zijn wezen zelf, als een kleed, bedekt: —
Gij, die U zelv' zoo weinig kennet —
Hem, wien de Hemel — zwijgend eerbiedigt! —

O! als wij daar eens zullen verzameld zijn,
Waar dood en graf voor eeuwig vernietigd zijn,
Dan zullen wij min Hem doorsnuflen
Meer zal men Hem dan zoeken te dienen.

1789.

DE WELDADIGHEID.

— Rectius occupat
Nomen beati, qui Deorum
Muneribus ſapienter uti
— callet. —

HORATIUS.

Weldadigheid, haar eigen loon,
Is 't edel voorwerp mijner zangen. —
Mijn harp zal thans mijn hart vervangen,
En ſuizen op een' zagten toon.
Zij zal, door meêlij aangedreven,
Voor de armoê zoete galmen geven.
Zij zingt tot eer der Menschlijkheid.
Zij zingt de ſchoonſte van de Deugden,
De kweekſter van de reinſte vreugden,
De leidſtar naar de Onſterflijkheid.

o! Zegenbron! in alle landen
De ſteun van 't menſchelijk geſlacht,
Bij Schijth, Barbaar en Turk geacht,
Geliefd, op de allerwoestſte ſtranden;
De Maatſchappij, die om U kermt,
Roemt, wen Uw invloed haar verwarmt,
Uw Godlijk, zegenrijk vermogen!
Terwijl uw vriendlijk aangezigt
Zijn glans zoo ver verſpreidt, als 't licht,
Ja zelfs der Godheid ſtraalt in de oogen.

Gij, Lieveling van 't menschlijk hart,
Gij, voedſter van de reinſte zeden,
Gij, ijlings, na 't verlies van Eden,
De leenigſter van druk en ſmart,
Gij, hoop en troost in bange tijden,
Een ſtraal van 't Godlijk medelijden,
Bezielſter van Gods eigen Zoon,
Gij kunt ſlegts waar vernoegen geven;
Gij ſchenkt uw' vriend het waare leven:
Gij zijt U zelv', — der Deugd tot loon! —

Wien kunt Ge, o Schoone, niet verwinnen? ——
Ter neêr gedompeld in den druk,
Of, opgevoerd tot waar geluk,
Moet ijder U, met drift, beminnen.
Wien Uwe gunst het hart niet raakt,
Tot Uwen dienst niet ijvrig maakt,
Die —— is geen broeder meer der menfchen.
En, zou hij, in 't verftaald gemoed,
Ontaard van 't algemeene bloed,
Dan hartlijk om hun' welftand wenfchen? ...

o Neen! —— wanneer hij, bij zijn goud,
Dat hij zijn fteun, —— zijn heul, durft heeten,
Het lijdend menschdom kan vergeten,
Dat, fnikkend, zich op hem vertrouwt: ——
Dan heeft hij volòp van zijn wenfchen, ——
Verächt, verguist zijn medemenfchen,
En —— ftreelt zich met dat goed alleen! ——
Hij ftopt zijne ooren voor zijn broeders, ——
Voor weezen —— weeûwen, —— arme moeders...
En —— glimlacht bij hun treurgebeèn! ——

Verachtte ballast onzer aarde!
Heeft dan 't gering, het nietig geld,
Waarop Gij Uw vertrouwen ſtelt,
Zoo groot, zoo ſchitterend een waarde? ...
Helaas! 't is wankel ... zonder grond
Durft Ge U, op ons beneden-rond,
Met lang gebruik dier goedren ſtreelen ...
Met lang gebruik dier goedren? ... neen!
Maar — met het ſchraapen ſlegts alleen,
En 't zwetend — angstig — zorgvol heelen! ...

Reeds is, helaas! uw goud uw — ſtraf! —
't Ontrooft U 't waare zielvernoegen;
En rukt, bij al uw martlend zwoegen,
Uw rust, uw vreugde in 't aaklig graf. —
Een ſlaaf van uw verwenschte ſchatten,
Kunt gij hun waardig doel niet vatten,
Maar — kromt u voor dien afgod neêr:
En, hijgend, — nimmermeer te vrede,
Verpest van hart, verdwaasd van rede!
Dorst ge immer, eindeloos naar meer! —

Gij moogt nu vrij op schatten boogen,
En, steunende op het wust geweld,
Helaas! van 't werelddwingend geld,
U kittlen in uw groot vermogen! —
Ga, sprei nu zelfs in weidsche pracht,
In vreemde, uitheemsche klederdragt,
In ruime hof- en feest-banketten,
Een schim van waar geluk ten toon: —
Toch laat Gij — eer en deugd ten hoon! —
U 't goud den voet op 't harte zetten. —

Neen! neen! gij smaakt geen zuivre vreugd,
Die tijd en wisslend lot kan tarten,
't Genot van groote en eedle harten,
Dat zijnen grond vindt in de deugd: —
Dat stille, kalme vergenoegen,
Door hijgen afgeknot, noch zwoegen,
Dat, in den nacht van wederspoed,
De lange, naare, sleepende uuren,
Bedaard, bemoedigd doet verduuren
En, door haar zagt gestrook verzoet. —

Die rust herstelt de vreugd van Eden! —
Zij is den mensch volkomen waard:
Zij brengt, op 't zondig rond der aard,
't Genot des hemels naar beneden. —
In 't hart, waar zij heur Tempel sticht,
Is 't eeuwig middag — zonnelicht! —
Zij blijft bij 't onheil onbezweken.
Zij, hoe 't ook op dees' aardbol ga.
Schoon deugd vaak achter de ondeugd sta,
Kan uit den druk nog roosjes kweeken.

Zie — zie den Menschenvriend, bedaard
Elk soort van heete driften mijden;
En, door met vuigen steeds te strijden,
Voor slaafsche dwinglandij bewaard,
Kan hij, van schier ontembre driften,
Het kalm, het eêlst genoegen schiften: —
Vermijdt dus de ongestuimigheid.
Zijn vreugd niet slechts aan korte stonden,
Als andrer wild genot, verbonden
Duurt zelfs nog tot in de eeuwigheid!

Verzeld, omringd door duizend menſchen,
Wien hij, bij 't nijpen van den nood,
De hand der redding vriendlijk bood,
Die om zijn welvaart vuurig wenſchen,
Is elk van hun zijn waare vrind:
Van allen teêr, met drift bemind,
Hervindt men bij hem vader — moeder! —
Hun wang beſproeit een eedle traan;
Elk roept voor hem de Godheid aan,
En dankt in hem — den Albehoeder! —

Zie weduwen, veracht, vertreên,
Een' traan van dankbaarheid ontvloeien!
Zie Weesjes van erkennis gloeien! —
De Redder wordt ſchier aangebeên! —
Wat vreugd, wanneer men, bij zijn werken,
Zich met dit denkbeeld kan verſterken:
„ Triumf! hier heb ik wel gedaan!"
Dan dankt men God voor 't ruim vermogen, —
En voelt, voor zijne alwetende oogen,
En borst en hart verruimder ſlaan! —

Maar — op een ziekbed neêrgezegen,
Verflapt van moed, beroofd van kracht,
Verfpreidt dees deugd haar rijkfte pracht.
En — even als de malfche regen
Het dorre land, verfchroeid, verflikt, —
Bedauwt en geurenrijk verkwikt;
Zoo roept haar vreugd hem weêr in 't leven.
Die doet hem, zelfs bij fmart en pijn,
Nog kalm, bedaard, bemoedigd zijn,
Ja, kan hem dan nog — wellust geven! —

Zie — zie, hoe, aan zijn legerfleê
De rij van armen als gebonden,
Wanhoopig, door den druk verflonden,
Zich oplost in een traanenzee! —
Zie 't gloeiend oog, — fletfe kaaken
Nog voor des Lijders welzijn blaaken! —
Hier flaart men roerloos naar den grond —
Daar ziet men droeve traanen leeken —
Hier dreigt m'in klachten uit te breken —
Gindsch fluit het leed en hart en mond! ...

De Christen menschenvriend, bewogen,
En met hun ramp in 't hart begaan,
Spoort nu hen nog tot Godvrugt aan,
Stelt *Jesus* liefde hun voor oogen. —
Daar 't hart nu 't zondig morren bant,
Aanbidden zij Gods Vaderhand:
Thans zie 'k hun hartstocht reeds bedaaren —
Daar knielen zij voor 's Hoogsten throon! —
En smeeken, op gelaaten toon,
„ Ach! Vader! Vader! wil hem spaaren!" —

Weldadigheid! wat hemelsch loon!
Nog in die ijslijkste oogenblikken,
Die zelfs 't versteende hart verschrikken,
Spreidt Gij Uw lieve gunst ten toon! —
Of — wie zou voor de dood nog vreezen,
Die aan bedrukten, — weeûwen, — weezen,
Naar 's Hoogsten eisch, verkwikking schonk!
Wanneer hij, uit zijn goede daaden,
Met zegenwenschen overladen,
In 't graf, zijn rustplaats, nederzonk? —

De vrek moog' vrij beangſtigd wezen! —
De doodangst zweet op zijn gelaat,
En verwt het gloeiend inkarnaat;
Zijn brekend oog doet wroeging lezen!
Gods gunst verlaat hem in die ſmart;
Geen enkle ſtraal vertroost zijn hart.
Ik zie hem hulp, veraâming derven! ...
De hel begrimt hem op die ſtond,
En doet, den vloek nog in den mond,
Hem ijzend — woest, — wanhoopig ſterven! ...

Maar hij, die onder 's hemels oog
Zijn' medemensch, als vriend, bejegent,
En, om zich henen alles zegent,
Die vaart met blijdſchap naar omhoog! —
Zou hij voor 't bange ſterfuur ſchroomen?
o Neen! Hij ziet het juichend komen! —
Daar rijst — daar knielt hij voor Gods throon!
o! Zie hem daar zijn kroon ontvangen! ...
Daar hoort hij, onder de Englenzangen,
„ Weldadigheid, zich zelf ten loon!"

1789.

DE MORGEN.

EENE CANTATE.

Awake! The Morning ſhines, and the freſh field
Calls us; we loſe the prime, to mark how ſpring
Our tended plants, how blows the citron grove,
What drops the myrrh, and what te balmy reed;
How Nature paints her colours, how the bee
Sits on the bloom extracting liquid ſweet.

MILTON.

DE MORGEN.

EENE CANTATE.

Aria.

De Nacht moog' vrij haar' fluier fpreiden, —
't Heel-Al in 't aakligst zwart bekleden, —
Het helderst menfchenoog verblinden; —
De Godheid ziet door 't duifter heen!

De Nacht moog' zorg en leed bedekken, —
Verraad en list onmerkbaar waaren;
En de onfchuld ongezien doen lijden: —
Het oog van God ziet alles aan!

De ftille deugd moog' zagtkens rusten, —
De liefde in de arm des flaaps verkwijnen, —
De trouw, de vriendfchap vreedfaam fluimren: —
  Gods gunst en magt waakt eeuwiglijk!

Solo.

Neen! geen flaap komt in zyne oogen!
  Dit belet zijn vaderhart.
Zou Hij immer fluimren konnen,
  Wen ons druk of ramp benart? ...
Neen! zijn gunst weet van geen rusten! —
  Sterfling! fchrei nooit om uw lot! —
Als zelfs Englen fluimren mogten,
  Dan — dan nog bewaakt U — God! —

Duetto.

A.

'k Ontwaak ... 'k aanbid — o Opperheer!
  In 't fomber uur der nacht
Zweefde om mijn vreedzaam leger heen
  De onwinbre hemelwagt! ...

B.

'k Ontwaak ... en, met mij, — de Natuur! —
Ik voel, verfrischt van zin,
In 's levens invloed weêr op nieuw
o God! Uw fchepflen min! —

A.

Hij was ons in de duifternis
Een troostverwekkend licht! —

B.

Ook de uchtend fpreekt, met vollen mond,
Dat nooit zijn goedheid zwigt! —

A. en B.

Ja, Uwer liefde o Hemelheer!
Zij, in den donkren nacht,
En, in den blijden morgenftond,
Ons offer toegebragt!

Recitatief.

Ontwaak, o Menschdom! ftap van 't leger...
Daar breekt de dag reeds aan!..

Ziet, hoe de ſlaauwe ſtarren zinken
  Van haar doorreisde baan! —
Reeds zingt het heir der boschkoraalen
  Een lied voor 't nieuwe licht! —
Hoor!.. 't gaat U voor in dankbre galmen —
  En — roept U tot uw' pligt. —

Choor.

o Ja! verrukt en opgetoogen,
  Ontwringen we ons aan 't weelig dons! —
Geen ſlaap drijft zwaar meer in onze oogen —
  De vreugd verfrischt, verruimt weêr ons! —
Komt — laat ons ſaam Gods roem verhoogen!
  Zijn liefde is nimmer moede of mat! —
We ontwaken door zijn alvermogen,
  Dat ons den ſlaap geſchonken had! —

Solo.

Gelijk de lieve, zagte bloemen
  Heur kelken oopnen voor het licht:

Zoo opent zich 't gevoelig harte
  Op nieuw voor dankbaarheid en pligt.

Choor.

Och! zend, o Vader! in ons harte,
  Een' ſtraal van 't eeuwig licht! —

Solo.

Zoo zal de zorg en bleeke kommer,
  Bij 't voelen van uw Vaderhand,
Uit ons verruimd gemoed verdwijnen,
  Gelijk de dauw van bloem en plant! —
En — laat die op de malſche kruiden
  Nog heldre droppels na?...
Wij zullen dankbre traanen ſchreien
  Tot prijs van Uw genaâ! —

Choor.

Wij zullen dankbre traanen ſchreien
  Tot prijs van Uw genaâ! —

Solo.

Uw adem moge ons hart verkwikken!
Gelijk ons de uchtendkoelte ſtreelt. —
Die ziel deelt in 't geluk der Englen,
Die in Uw' troost en liefde deelt.

Choor.

Zoo zalig mooge ons hart ſteeds wezen,
Daar 't in Uw liefde deelt!..

Solo.

Natuur brengt ons, verheven Vader!
Dees blijde ſtond, Uw' eerthroon nader.
Verhoor toch onze beê!...
Natuur, met zoete vreugdegalmen,
Zingt, U ter eer, gewijde pſalmen: —
Ons hart zingt immer meê! —

Choor.

Ons hart zingt vrolijk meê! —

Recitatief.

Daar ſtijgt de Zon aan purpren kimmen! —
En de aarde lagcht haar toe!
Verkwiklijk zijn haar eerſte ſtraalen!
De plant verheft haar kruin.
Hoe trippelt ze op het vlak der kabbelende beek,
Met duizendmaal te rug gekaatſte glansſen!
Natuur verwelkomt haar, en dier en menſchen juichen!..

Solo.

Klim, gulden Zon, gij moogt vrij rijzen! —
Bereik welhaast des hemels top! —
U achterhaalen onze wijzen —
Die ſtijgen tot de Godheid op! —

Choor.

U achterhaalen onze wijzen,
Die ſtijgen tot de Godheid op! —

Aria.

God, zoo goed, zoo groot van wezen,
Denkt om 't Menschdom nog! —
God, in 't zonnelicht te leezen,
Denkt om — zondaars nog! —

Duetto.

A.

Helaas! — waar berg ik mij van fchrik?..
Zou God om ons — om zondaars denken?..
Zoú Hij zelfs ijder oogenblik...?

B.

Ja! — maar, om hun zijn gunst te fchenken! —

A.

Dit krenkt zijn hoogst gezag en eer! —
Wij zijn belaân met zwaare fchulden!...
Kan ons de groote Wereldheer —
Kan Hij zijn' ergften vijand dulden?...

B.

Hier klimt Zijn goedheid in waardij,
Dat Hij zijn' vijand gunftig zij! —

A. en B.

o Ja! zoo was Zijn welbehagen!
Schoon Hij 't Heel-Al verdelgen kon,
Zien Christnen 't blijk van zijne liefde dagen,
Zoo vaak zij 't rijzen zien der Zon! —

Solo.

Zoo vrolijk rees de Zon, toen Jefus,
Na 't ftrijden, 't graf verliet! —
Nooit baart een morgen, na dien uchtend,
Den Christen waar verdriet! —
De Dood mag eens ons keetnen, boejen: —
Dit zelfs is zegening! —
Want Jefus drijft haar voor Zijn wagen,
Als overwonneling! —

Choor.

Ja! Jefus drijft haar voor Zijn wagen,
Als overwonneling! —

Solo.

Gods glans omfcheen den Held bij 't rijzen! ——
De glans der Zon —— verdween! ——
De Dood en 't aaklig graf verfchrikten,
En vlooden beevend heen! ——
Maar —— zijn getrouwe Christenfchaaren
Verkwikt zijn zagte gloed!
Zijn glans verwarmt, verlicht, vervrolijkt
Het Godgewijd gemoed! ——

Choor.

Zoo mooge ons hart een vrugtbaare aarde wezen!
Ontvangen wij zijn licht met vreugd in ons gemoed!
Zoo wordt bij ons de plant van 't hemelleven
Voor de eeuwigheid gevoed! ——

Aria.

Neen! onze aard is niet van jamren
'T Aaklig treurtooneel! —
Englenvreugde, hemelvreugde
Is hier vaak ons deel!

Vaders grootheid — Vaders goedheid,
Vaders wijs beleid
Voelen wij in ijder' morgen! —
Dit is zaligheid! —

Neen! onze aard is niet van jamren
'T Aaklig treurtooneel!
Englenvreugde, hemelvreugde
Is hier vaak ons deel! —

Terzetto.

A.

Maar — hoe weinig die 't gevoelen!...
Die, op 't weeke dons,
De uchtendſtond en — God vergeten,
Zijn zoo zalig niet!

B.

Ja! hoe weinig die 't gevoelen!
Menig ſchouwt het aan: —
Maar — beſeft in dag noch uchtend
's Hoogſten goedheid niet! —

C.

Ja! hoe weinig, die 't gevoelen!
Wij — wij ſchouwen 't aan: —
Maar — hoe lauw is nog ons harte
Bij Gods ſchepslen min!

A. B. C.

Laat ons Hem vergeving bidden!
Hij vergeeft toch graag!
Laaten wij zijn goedheid danken —
Bidden om zijn' Geest! —

Choor.

Vader! ja, — Uw kindren bidden,
Dat Gij hen vergeeft — geneest!
Ja! wij danken — ... leer ons danken!
Schenk — o! ſchenk ons Uwen Geest! —

Recitatief.

Kom, Sterfling! fpoed U naar 't verrichten
Van uw pligten!...
Reeds fpoedt de Zon ten middag voord! —
Natuur hervat heur werk, daar zij Gods roepftem hoort. —

Choor.

Hervatten we onze bezigheden!
De rust fchonk ons vernieuwde kracht!
Laat ons den dag ter eer befteden
Der gunstrijke Oppermagt!

Solo.

Dees dag moet weêr een loopbaan wezen
Voor deugd en naarftigheid!
Bij d'arbeid zij Gods gunst geprezen! —
Dit is de waare dankbaarheid!

Choor.

Dit zij ons blijk van dankbaarheid! —

Solo.

Gods gunst zal voords ons altijd schragen,
Op 's werelds gladde paân!
Het loon zal de arbeid met zich draagen
Aan 't eind der levensbaan.
Dan zien wij blij den avond vallen,
En roosjes van Gods gunst op onze paden staan!

Choor.

En na dien avond komt een morgen,
Die nooit een' avond wederziet! —
Breek spoedig aan, o eeuwge morgen!
Reeds zien wij hem in 't blij verschiet!...

1790.

Misſchien zal de Lezer, die in de Gedichten van mijnen geëerden Vriend, den Heer J. J. VERLUL, eene *Cantate*, getiteld *de Morgenſtond*, gelezen heeft, verwonderd zijn, mijne Cantate, over het zelfde onderwerp, hier geplaatst te vinden. —— Ongunſtige vermoedens zouden hier uit kunnen gebooren worden. —— Dezelve zullen verdwijnen, zo ik vertrouw, als de Lezer 'er op let, dat mijn ſtuk veel vroeger vervaardigd is, dan dat van mijnen Vriend. —— Over derzelver betrekkelijke waarde —— vooral in opzigt tot de muziek —— voegt het mij niet te oordeelen. —— Mijne Cantate heeft gebreken, welke

niet gevonden worden in die van den Heer Vereul, welke ik echter, eerlijkheidshalve, na zijnen voorgang, niet heb willen verbeteren. —— Ik dorst dezelve niet te min plaatzen, wijl zij, als Cantate beſchouwd, *voor muziek gecomponeerd*, ſommige feilen niet heeft, die in het ſtuk van mijn' Vriend, zoo door mijn gevoel, als —— door kundige Muziekanten, mij zijn aangewezen; hoewel zij van alle fouten, ten deezen aanzien, ook niet geheel vrij, en veel te lang is. —— Ik verzoek hier voor van U verſchoning, beſcheiden Lezer! —— Misſchien wordt het een en ander bij de uitgaaf van de Muziek, die de beroemde Heer F. Nieuwenhuizen voor dit *ſtuk* vervaardigt, nog voor een gedeelte verholpen.

AAN DEN VREDE.

Nulla ſalus bello: pacem te poſcimus.

Drances ap. VIRGILIUM.

o Vrede! ik zing, op zagte wijzen,
  Uw nimmer afgezongen' lof!
Och! mogt mijn laage zangtoon rijzen,
  Tot in Uw ſtil en zalig hof!
Van waar Ge aan mijn natuurgenooten
Die uit hun midden U verſtooten,
  Toch immer gunſtig, liefdrijk denkt; —
En hun, wanneer ze, in korte poozen,
Bij hunne dwaas- en boosheid bloozen,
  Het grootst geluk en welzijn ſchenkt.

In Edens lommerige dreeven
  Bloeide elke roos door Uwen gloed;
Uw aanblik fchiep en Vreugde en Leven:
  Uw mond fprak heil en overvloed.
Het Eerstpaar, door Natuur vereënigd,
Was naauwer nog door U vereënigd:
  Ge ontfloot den hemel voor hun oog.
Gij deedt hen zich in de armen drukken,
Gij zondt, bij 't zwijgende verrukken,
  Hun dankbaar hart naar God omhoog.

o Zaalge Tijd! wie fchetst uw waarde?
  Toen was onze aard een hemel-hof!
De Seraf zag, verrukt, naar de Aarde,
  En vond — een' Hemel weêr in 't ftof. —
Gefchikt, — beftemd voor vreugd en orden,
Was zij een Godsverblijf geworden,
  En deelde in 't hoogst — in 't zaligst lot.
De Godheid fprak in de avondwinden;
Men kon in 't kruidje God zelv' vinden:
  Ja! gantsch Natuur was — enkel God! —

Het menschdom, vriendlijk ſaam verbonden
Door 't zelfde wezen, afkomst, hoop: —
Was ook door zoeten vreê verbonden,
Dien allerzagtſten hartenknoop! —
Nu paalden zij niet meer aan de Engelen;
Hun heil deed aard en hemel mengelen: —
De mensch mogt zelfs — een Seraf zijn! —
Hij bragt zich immer, immer nader
Aan 't glansrijk beeld van zijnen Vader; —
En, mogt een God op aarde zijn!

o Vrede! waar — waar zijn die dagen?
Waarheen dat heil, die hemelvreugd?...
Van waar die ſtuurſche wintervlagen
Van aaklig leed en ongeneugt?...
Helaas! de Mensch, — zijn rustverſtoorder,
Was ook zijn eigen beul, zijn moorder;
Hij dreef, vol woede, U weg van de aard! —
Dus — dus verſtoot het kind zijn moeder, —
En toont zich telkens nog verwoeder,
Hoe meer haar tederheid hem ſpaart.

Het Oorlog, woedend opgeſtoven
Uit 's afgronds eeuwig naaren nacht,
Wist Vredes lieven glans te dooven,
Ontwrong het menschdom aan haar magt.
Hij ſpoog zijn zwart venijn in 't ronde,
Terwijl zijn aanblik zelfs reeds wondde: —
Nog hing de ontzinde mensch hem aan. —
En — ſchoon hij hen geſtaäg verteerde,
Hun welzijn in verwoesting keerde; —
Bidt nu zelfs nog hem 't menschdom aan.

Dees Vriend mag vrij hen gantsch vernielen: —
Zij teeknen zelf hun ondergang. —
Hij mooge al lachgend hen ontzielen: —
'Ze ontmoeten 't graf met beurtgezang. —
De dood dunkt hun te traag van ſchreden,
Die op den grijsäart aan komt treden
Zij zoeken haar onzinnig op.
Zij minnen den Tijran der menſchen,
En rechten hem, verwoed in 't wenſchen,
Uit eigen leed, trophéën op.

'k Zie duizenden zich famen dringen,
  En —— met onmenfchelijk geweld,
Zich 't ftaal in 't fpartlend harte wringen! ——
  'k Zie millioenen neêrgeveld!
'k Zie 't overfchot, verminkt van leden,
Op 't bloedig flagveld neêrgetreden! ——
  Nog flaat hun ftervend hart verwoed!...
Geen eerbied hier voor kunne of jaaren!...
Geen Vriend zal hier zijn' broeder fpaaren! ——
  De Zoon —— plast zelfs in 's Vaders bloed! ——

Is dit de mensch, begaafd met rede?...
  Der Englen vriend?... de Zoon van God?...
ô Neen! —— een vijand van den vrede,
  Die liefde en deugd en —— God befpot! ——
Wie —— wie kan in zijn wezenstrekken
Eén ftraal van menfchenmin ontdekken,
  Dat medemensch —— dat broeder fpaart?...
Helaas! wraakzugtig ftaan zijne oogen! ——
Zijn woeste, wilde blikken toogen
  De fnoodfte boosheid, 's Duivels aart!...

En, de aard!... voorheen tonëel van orden,
Sinds door haar heeren afgeſchend,
Is ze een woestijn — een hel geworden,
De ſchouwplaats van de zwartſte ellend.
ô Ja! De mensch dorst Vreê verbannen,
En, met haar, 't heil der Aard verbannen —
Haar in den boei der rampſpoed ſlaan!
Hij zou, kon kracht aan 't woên gelijken,
Moest niet zijn arm voor — God bezwijken,
't Heel Al zelfs doen ten gronde gaan!

Fnuik zelf die woede eens, dierbre Vrede!
Maak 't ijslijk monſter eens van kant;
Voer met U de onweêrſtaanbre Rede,
Boei, — boei ons met dien zagten band!
Verleer het menschdom, zich te haaten;
Belet ons, U weêr te verlaten;
Breng ons aan 't end van onzen druk!
Doe ons, bij 't onophoudlijk woelen,
Toch eindlijk eens ons heil bedoelen: —
Keer weêr — herſtel ons waar geluk! —

't Heel-Al, met neêrgebogen hoofde,
Wacht op Uw weêrkomst, droef te moê;
Zelfs hij, die U zich zelf' beroofde,
Smacht angstig, — schaamrood U weêr toe.
Veel meer, dan die in *Zembla's* streken,
Voor vorst en Ondier schier bezweken,
Verlangden naar hun Vaderland;
Terwijl zij, van de Zon begeven,
't Verhongerde — uitgeteerde leven
Voordsleepten op 't bevrozen strand.

Keer, Heilgodes! ai keer dan weder!
Begunstig ons met de oude min!
Wij knielen zuchtend voor U neder,
En roepen Uwen bijstand in!
Dan — weêrgekeerd tot deugd en pligten,
Zal 't menschdom U een' tempel stichten
Op 't puinhoop van haar zonde en — smart.
Op 't altaar zullen we offeränden
En geurig wierook plegtig branden!...
Op 't altaar?... ja! maar — van ons hart!

ô! Kwaamt Gij, — alles zou weêr bloejen;
De menfchelijke wetenfchap
Bij waar geluk en welzijn groejen,
En reiken aan den hoogften trap. —
Dan zou de Maatfchappij niet klaagen
Om al de jamren, die haar plagen,
En de eenzaamheid doen zalig zijn.
Hoor, Vrede! hoor ons — wend Uw fchreden,
Straks zou weêr de Aard een zalig Eden —
De Mensch zou weder menschlijk zijn.

1790.

DE HELDENÄART,

LEERDICHT.

Que ma Muſe, en ces vers, vous trace les tableaux
De toutes les vertus, qui forment les Héros.

FRÉDÉRIC II.

DE HELDENÄART,

LEERDICHT.

'k Roem U, ô Heldenäart! in Uwen Voedſterling.
Gelei Gij zelf mij heen, daar 'k Uwen Zoon bezing;
Schets Gij mij zelf zijn hart, aan trouw en deugd geheiligd,
Door dappren moed geſchraagd, door ſtil beleid geveiligd,

Gewijd aan menſchenmin, door eerzucht aangeſpoord,
En —— door elk aangebeên, die van zijn daaden hoort.

Ja! —— alles is hier groot! —— zijn vol, zijn manlijk wezen
Doet reeds, bij d'eerſten blik, het edelst harte lezen.
Zijn ſtatig pratte tred, zijn vorſtelijke toon
Stort ijzing in de borst van ieder, die, tot hoon
Der menschheid, nooit den last, van ſlaaf te zijn, kon voelen;
En, die, wat ſnoodheid ook een Dwingland moog' bedoelen,
Hem 't ſlaafsch en kruipend hart toch needrig wijden blijft.
Maar — de opſlag van zijn oog!... wie is 't die dien beſchrijft?...
Die zagte, gulle blik, met majeſteit gemengeld,
Dat vast, doordringend oog, in teêr gevoel geſtrengeld,
Dat niet door 't voorhoofd vliegt, maar — wisſe blikſems ſchiet,
In laf geween niet ſmelt, maar —— ſoms geen traan ontziet,

Verbijstert vaak den geest van gantsche legerbenden.
Ja! 's Helds gestalte alleen, door nijd noch wrok te schenden,
Bedwelmt elk, door 't gevoel van zijn beslootenheid;
En —— dwingt ons eerbied af voor zijn bedaard beleid.

Maar — is zoo 't lighaam schoon en manlijk? — kan het boejen? —
Den menschenvriend, van vreugd, bij zijnen blik, doen gloejen? —
Bloost vaak een lieve maagd, en — klopt haar 't minvol hart?
En — beeft een snoode 'er voor, die stille deugd benart?...
Veel eedler is zijn ziel, dat wijs, dat deugdzaam wezen,
Niet gantsch en al doorgrond —— nooit naar waardij geprezen;
Die ziel, — de hoogste in rang, — die 's menschdoms waarde kroont,
Den Seraf evenäart, — ja! 't beeld der Godheid toont! —

Kan zulk een waardig mensch naar bloed van menſchen dorſten?
Of vliegen van den wenk van laage en wreede Vorſten? ——
ô Neen! een ongelijk, zijn Vaderland gedaan,
Ontvonkt *alleen* zijn' moed, en gordt hem 't wraakzwaard aan.

Ons is, door 's Hemels gunst, een hartstocht aangebooren;
Haar naam is *Eerzucht*. Ze is den mensch tot Gids verkoren.
Wie met haar lesſen ſpot, is kruipend — laf — een ſlaaf! —
Wie haar verſtandig volgt, verheven — edel — braaf! —

Wen 't Oorelog rondöm van ijslijkheên doet hooren,
Dan klinkt de ſtem der Eer in 's Helds naauwluistrende ooren,
En meldt hem 's Volks beklag, door 's Dwinglands woên getergd;
Terwijl zij zijnen arm voor 's Lands beſcherming vergt.

„ Gord, — zegt ze — 't wapen aan! — De krijg is losgebroken;
„ Zijn vuur is bij Uw Volk op 't vreesfelijkst ontſtoken.
„ Zie! hoe men menſchenmin — zie! hoe men vreê verbant!
„ Zie! hoe men 't al verwoest in 't lieve Vaderland!
„ 't Heft al den noodkreet aan! — Zie hemelhooge daken,
„ Den Godsdienst toegewijd, door Schenners vlammen blaaken!
„ Zie Steden, eeuwen lang, door haaren bloei beroemd,
„ Ontworteld, omgerukt, — tot ſtof en gruis gedoemd!
„ Zie heel het Land bezaaid met wreed ontzielde lijken!
„ Een laauwe Zee van bloed ſtroomt aaklig langs de wijken. —
„ Ja! 't ſchijnt, of zelfs Natuur, bij zulk een' hoogen nood,
„ Stuiptrekkend zich verliest in de armen van de Dood!...
„ Niets blijft 'er ongerept — niets blijft 'er ongeteisterd! —
„ Zie kuiſche min vertrapt — den Godsdienst ſnood ontheisterd!
„ En 't hoog gezag des Volks, daar niets den Dwingland weert —
„ Door ontrouw en geweld, in ſlaafſchen dwang verkeerd! —

„ Uw arme burgerſchaar zoekt ſchreiend naar een Vader,
„ Een ſteun in al haar nood, een wijsheidrijken Rader. —
„ Vergeefsch! — De Vadermin begeeft des Vaders hart —
„ De ſteun is krachteloos, — de Raadsman ijlt van ſmart! —
„ Zoo treurt het raadloos Volk, in leed en rouw verzwolgen,
„ Zoo zijgt het moedloos neêr voor hun, die 't wreed vervolgen.
„ Men roept de Godheid aan; — ook die hoort naar geen taal —
„ Men kromt zich neêr voor Hem:... De Hemel is van ſtaal! —
„ Men pleegt te ſamen raad; — Verdwaasd is zelfs de Grijsheid —
„ Men wakkert kloekheid aan: — 't Is dolheid, zonder Wijsheid! —
„ Zoo ſtort de Dapperheid, de Vrijheidsliefde neêr!...
„ Herkent Ge Uw Vaderland — Uw voorig Volk wel meer?...
„ Gord dan uw Wapens aan! — Vlieg ijlings, — vlieg ten ſtrijde —
„ Val met den val Uws Lands, — of — dat Uw arm 't bevrijde! —
„ De Zege wagt U — vlieg — red — red Uw Burgerij! ...
„ Of ... ſlaat uw moed ter neêr? ... Wees dan een ſlaaf, als zij!"...

Naauw hoort de Held dees taal, of — 't bloed in zijne aadren,
Hij voelt zijn' duuren pligt — het voorbeeld zijner Vadren —
En zegt: — „ Hoe! Zou ik dus mijn Vaderland, beroofd
„ Van hulp, verkwijnen zien? — Zijn' roem, Zijne eer verdoofd?..
„ Zou'k zijnen welvaard voor een 'sDwinglands woên zien wijken?
„ Mijn trouwe Burgren voor den wreedsten moord bezwijken? —
„ Neen! 't dierbaar Vaderland moet door mijn hand gered,
„ En — wie zijn rust weêrstaat, — den schelmschen kop verplet!"

De Dwingland onderwijl rukt voord, met zijne benden.
Verwoesting volgt hen na, waar ze ook hun schreden wenden.
Al 't Land wordt opgevuld met plondering en moord:
Zij treden alles neêr, en doen het weeligst oord
Van puin — van menschenbloed afzigtlijk stuiven — rooken! —

Zoo woedt een felle Orkaan, wen ze eenmaal losgebroken
En aarde en hemel mengt. — De Bergen, diep op 't Land,
Verliezen zich in zee. In 't gulzig ingewand
Slokt de Aard geheele Steên. En, zelve in 't puin begraven,
Hervindt zij naauw zich weer: thans ziet zij Ceres gaven
Vertreên; zich zelve om haar bewooneren gebragt,
En — al haar schoon en roem verdweenen in een' nacht! —

Niet min woedt de Tijran: — ja! in zijn helsch vermogen
Is hij een star gelijk, die, uit haar baan gevlogen,
Een ijder dwaalstar treft — te morsel kraakt — vervoert —
In 't zonnevuur begraaft, — en, 't gantsch heelal beroert.

Op eens verschijnt de Held aan 't hoofd van zijne vaanen.
Hij is geen star gelijk — zij niet aan felle Orkanen.

Hij is een Zon, die door de dikſte neevlen ſchijnt,
Waar voor het zwartſte zwerk, de diepſte nacht verdwijnt —
De worſtelende wind, gehoorzaam aan haar wenken,
Aan 't afgeſtormde land verädeming wil ſchenken. —
Hij overdrijft den nacht van 's Volks gevloekte ellend.
Verdrukking deinst te rug, waar hij zijn ſtraalen zendt.
De Dwingland ziet ze! ... Een ſchrik rijdt aaklig door zijn leden —
Uit wanhoop vloekt hij zich en zijne gruuwzaamheden:
Dan — door zijn wreede drift en moordlust aangeſpoord,
Wenkt hij zijn ſlaaven ſaam, en — trekt ten ſtrijde voord.

Dit — dit is 't oogenblik, waar in 's Helds grootſte waarde
Op 't allerheerlijkst blinkt. — Schoon vaak de krijg ontaarde
In wreede moordnarij, — door Hem wordt zelfs 't gevegt
De pleit voor 's Volks geluk, en — 's Menschdoms eeuwig recht! —

Zijn zagtheid weet den moed van dollen dan te toomen;
Zijn moed en — ftil beleid doen 't magtigst Leger fchroomen.
Zijn hand fpreidt dan de dood, en — flaat met mindre kracht,
Onwinbaar, onverzeerd, des Dwinglands fterkfte magt.
Zoo ftreed wijl eer voor ons WILHELM, onze eerfte Vader,
Die Krijgsman in het veld, die fteun, die wijze Raader,
Zoo vol van ftil beleid, van overpeinsd verftand,
Vol ijver voor de zaak van God en Vaderland, —
Van Neêrlands vrijen ftaat die eerfte en beste Stichter —
Die onbezingbre Held voor d'allergrootften Dichter! —

Zoo vlegt de Heldenäart voor haaren Zoon een krans,
Wel niet van blinkend goud, maar — onverdoofd van glans;
Gegrond op 's Lands geluk, en 't merk van echte waarde:
De dankbre lof des Volks voor hem, die 't redding baarde.

De Held oogt op dien krans, en doet zijn' pligt met vreugd.
De Tempel van den Roem ligt agter dien der Deugd!

Of, zou een waardig Held de kracht der Eerzucht ſmaden?
Haar ſmooren in zijn' geest? ... haar laken in zijn daaden?
Is dan die trek te laag? ... die prikkel van geen baat? ...
Neen! ze is de ziel, — de veêr van 't geen zijn moed beſtaat.
Tot een verheven doel aan zijnen geest geſchonken,
Kan zij zijn' dappren aart — zijn grootſchen moed ontvonken.
Een ingeſchapen drift der edeler Natuur —
Verhoogt zij hem: — vervult zijn ziel met godlijk vuur.

Wie toch — wie is 't, die gindsch, zoo koud, zoo los van zinnen,
Verachtlijk het verſmaadt, zoo Burgers hem beminnen,
Of, — zoo hun haat hem drukt? — Is hij een waardig Held? —
Neen! 't Is een laage vriend van list en ſnood geweld.

Bloôhartig is zijn ziel, — vol ſtreken al zijn paden;
Verdrukking is zijn merk: — vol wreedheid al zijn daaden.

De Held, een Vriend zijns Volks, leest gaarn in 't ſpreekend oog,
Hoort gaarn in 't kloppend hart der Burgeren, hoe hoog,
Hoe waardig men hem acht. — Gaarn hoort hij daar zich prijzen.
Gevoelig is hij aan hun hartlijke eerbewijzen.
Hij ſtreelt zich met die gunst; — hij hijgt — hij ſtreeft naar meer. —
De ſchaduw van de Deugd is recht verkregene eer!

Wie zou dien laagen mensch met zuivere achting noemen,
Die elken trek naar eer in 't hart dorst ſmooren — doemen —
En — een verdienſteloos — gemeen — veracht Soldaat
Wou blijven, zonder eer, of rang, of roem, of ſtaat? ...
De gantſche Menschlijkheid zou bloozend hem verſmaden! —
Neen! ze acht dien vriend der Deugd, die, door zijn braavè daaden,

Zich zelven de eerbaan ſlegt naar hoogen roem en rang.
Themiſtocles! nog nu roemt U mijn Heldenzang! —
Nog leeft Ge, ô *Tullius!* in echt Romeinſche harten.
Uw moed, *Piet Hein!* kan nog den oudſten adel tarten.
En, *Ruiter!* had U 't Lot aan 't Lijnrad vastgekneld?
Uw Deugd verhief uw' rang tot — Neêrlands grootſten Held! —

Ja! in den waaren roem wenscht ieder Held te deelen!
Maar — 't is ook ſlechts *die* eer, die zijne ziel kan ſtrelen.
Hij kruipt niet voor 't geſchreeuw van laag en dom gemeen,
Dat deugd en ondeugd, eer en ſchand vaak onder een
Verwart. — De lof zelfs walgt, hem toegezwaaid door zielen,
Die, zonder denkingkracht, voor dwaas vooröordeel knielen.
Ja! bij het laag gevlei van eenen laffen geest
Wint nedrigheid zijn hart, — voelt hij zijn zwakheên 't meest.

De waare roem en eer ligt Helden naauw aan 't harte,
En, 't onverdiend gemis vervult dat hart met ſmarte.
Dus zag men *Cæſars* oog, bij *Alexanders* beeld,
Een' traan ontglijen, die het hart van Helden ſtreelt.
Dus roemt *Philippus* zoon, met heldervonklende oogen.
Door de eer en hoogen roem van grootsch' *Achill'* bewogen.
Dien Jongling zalig; wijl de glans van zijnè daân
Bleef eeuwig ſchittren op *Homerus* grootſche blaân.

Ja! de Eer kon d'eedlen mensch — den Held altijd bekooren.
Wie deze zucht verliest, is voor den ſtaat verloren.
Met eer verliest men deugd, en dapperheid en moed.
Hij is geen Held — geen mensch, — die haar in 't hart niet voedt.
Neem dezen prikkel weg; — geen Wijsheid zal meer ſchijnen, —
Vernuft wordt uitgedoofd, — Geleerdheid ſtaat aan 't kwijnen;
En, de Edelmoedigheid, meêdeelend in 't verdriet,

Verlaat de Maatſchappij, die haar geen plaats meer biedt.

Waar zag men immer toch de kunſten vrolijk bloeijen?

Waar Vrijheid-zucht — waar Eer — in 't hart der burgren gloeijen?

Waar de Eerzucht in den geest te ſchandlijk was verdoofd —

De menſchelijke ziel van haar *inſtinkt* beroofd? —

In 't end, wat Held heeft ooit, door haar niet aangedreven,

Zijn' naam in duurzaam goud — in 't hart des Volks geſchreven?...

Streed niet een *Hannibal* — een *Maccabéus* dus?

Was dit de drijfveêr niet van elken *Fabius?*

Zij konden uit hun hart den trek naar eer niet weeren.

En — zou dit hunnen rang — den rang van *Held* verneêren?

Reis dan naar Oost en West, door Zuid- en Noorderplas —

Gij vindt hem nergens, die dien naam ooit waardig was.

Neen! Eerzucht was reeds 't doel der Oude Batavieren.

Die lieten hunnen Speer — hun kruin met lauwren cieren.

Zoo dagt de ſtrijdbre Griek — de Held van 't oude Room';

Dus ſtreed het Noordſche Volk op 't kille land en ſtroom.
De Barden heinde en veer verbreiden hun victorie,
En — 't Aardrijk op dees ſtond waagt nog van hunne glorie.

ô Ja! 't is zucht naar Eer, die elken Held beſtuurt;
Door haar wordt al zijn moed en ſtrijdlust aangevuurd.
Maar — nooit zal hij de ſtem der *valſche* Roemzucht hooren;
Nooit, op haar' laagen wenk, de rust der Burgren ſtooren?
De Vrijheid van het Volk — de Rust van 't Algemeen
Zijn, in zijn deugdzaam oog, opſchendbre heiligheên!
Een *Alexander* moog' den vrijen Griek verdrukken:
Een *Nimrod* doe, voor 't zwaard, des menschdoms rechten bukken:
Dit heet' bij hun, geſtreefd naar harſenſchimmige Eer —
Zij werpen, ſnood van zin, de waare Roemzucht neêr:
Hun daân zijn eereloos. — Ja! Wat ze in 't hart ook ſpraken,

De rechte weg naar Roem is — menfchen vrij te maaken.
De Held, aan 's Volks geluk en voorfpoed duur verpand,
Schraagt immer, hoog van moed, den vrijen ftaat van 't Land.
Zie één' *Civilis* dus de Roomfche magt verneêren —
Eén' *Maccabéus* den vertreeden' Jood verweeren —
Voor één' *Leonidas*, van dees zugt flechts voorzien,
Het onoptelbaar heir van *Xerxes* flaaven —— vliën! ——
Ach *Cæfar!* waarom mag mijn zang U niet vermelden?
Zoo groot — zoo goed van hart! — zoo 't voorbeeld eedler Helden!
Ook Gij — helaas! — vergaat, dat Ge ook een Burger waart —
Benaamt de vrijheid hun, wien Gij het leven fpaart.

De Held blijft waarlijk groot bij 't fchittrend *overwinnen.*
Nu doet Hij zijnen naam niet vrezen, maar — beminnen.
En —— fchoon zijn Burgerij Hem zelfs de Rijkskroon bood,

Toch leide Hij die neêr in 's Volks gewijden ſchoot.
Dus zag men *Gideon*, na 't ſlaan van 's vijands magten,
Met een' verheven' blik een Vorſtenſtaf verächten.
Dus, — van een' *Waſhington* de dappre — nijvre hand
Den ploeg hervatten op het vrijgevogten land.
Dit moet *Amerika* met liefde en eerbied treffen,
En 't Menschdom zich alöm doen op dien Held verheffen!

Is zoo de Held ſteeds groot? Hij is 't zelfs — in 't *gevegt*;
Wanneer hem de Eerzucht wenkt, om 's Lands gezag en recht
Van ſchennis eens Tijrans of Nabuurs te bevrijden.
Nu blinkt zijn hooge moed, naast ſtil beleid, in 't ſtrijden.
Zijn Heldenvuur ontbrandt! — Het ſtaal klemt in zijn vuist;
Daar 't Vaderlandſche bloed door ſteevige aadren bruischt.
Het bangst gevaar ziet Hij manmoedig onder de oogen,

Tart zijne pijlen uit, en, ſpot met zijn vermogen;
Ja! treedt, met vasten tred, langs puinen —— lijken —— bloed ——
Natuursvernietiging —— zijn' moord zelfs te gemoet,
Door elken tegenſtand nog driftiger, —— nog vlugger.
Zoo drijft een ſtorm het Schip, dat vaster, logger, ſtugger
Zich tegen 't zeenat zet. —— De zeilen raaken rond.
De Kiel ſnijdt door het vogt, en ſtuift de zee in 't rond.
De zeilen dreigen ſchier de wanden uittebreken,
De ſteven is geland, zij worden neêrgeſtreeken. ——
Zoo vuurig ſtrijdt de Held. Ja! ſchoon zelfs alles vlood,
Toch dringt hij moedig door in 't aanzien van de Dood;
En —— doet het ſtugst geweld voor zijnen moed bezwijken.
Geen dubbele overmagt brengt immer hem aan 't wijken.
Neen! in den veegen ſtrijd ſtort hij op 't ſlagveld neêr,
En —— treft nog, wen hij ſterft, en —— ſterft op 't bed van eer.
Zoo volgt hij 't edel ſpoor van *Maurits*, — *Brakel*, — Helden,

Door 't dankbaar nageflacht met eerbied fteeds te melden. —
Zoo volgt Hij wakkren *Tromp*, wiens onvergeetbre daân,
Met eeuwgen glans en roem in 's Lands Hiftorie ftaan.
Zoo kan hij na zijn dood zijn' Vijand nog doen beven,
En 't Volk, waar voor hij ftreedt, in rust en vreê doen leven.
Het lijk van *Ziska*, fchoon vermolmd, verteerd in 't graf,
Perst eeuwen, na zijn dood, zijn Vijand fchrikken af.

Zoo weet de Heldenäart het vuur van moed te ontfteken;
Maar — zoo weet ze ook in 't hart bedaardheid aantekweken.
Vereischtze gloênde drift? zij huwt haar aan beleid.
De dus betoomde moed is — waare Dapperheid!
Neen! 't is geen minder eer, door overleg te dwingen,
Dan, van de Dood begrimd, door vuur en ftaal te dringen.
De moed is nimmer dol; de reedlijkheid nooit laf.

Wie dolle drift bemint, is ook een vriend van 't graf,
Een laage moordenaar. — Wie op 't bevel der Reden
Zijn vuur ontfteekt, kan flechts den rang van Held bekleden.
Een Bloodäart is fomtijds, in 't hevige gevegt,
Wen hij geen uitkomst ziet, een woedend oorlogsknecht.
Zijn hart blijft echter laag; geene eerzucht kan hem noopen;
En — opent zich een kans, hij zal van 't veld verloopen;
Of anders gruwzaam woên. — 't Bedaarde krijgsbeleid,
Gegrond op pligtsgevoel en ftille opmerkfaamheid,
Is voor zijn ziel te hoog. — Hij raast flechts, dol van zinnen. —
En, fchoon hij dus wel eens misfchien mogt overwinnen,
't Is niet zijn deugd, — 't is 't lot, dat hem dien zege gaf.
De Held legt, bij de vrees, ook zulke woestheid af.
Hij weet, door overleg, wat zijn befluit kon weeren,
Tot oorbaar van zijn Land en Burgren aftekeeren.
En, fchoon foms kracht ontbreekt, door 's Vijands kracht verkloekt,

Zijn Oordeel voert hem toch naar 't oogwit, dat hij zoekt.
Cunctator, schoon in 't eerst hem 't al mogt tegenloopen,
Wist, voor bepeinsden moed, zich de overmagt te koopen.
En *Cæsar*, schoon hij eens vernield, verslagen wierd,
Bleef *Cæsar*, die in 't eind nog roemrijk zegeviert. —
Gelijk wij dus de Zon van gloeiende Oosterkimmen,
Met stille Majesteit, aan 't luchtgewelf zien klimmen.
Zij worstelt niet, maar schuift door dikke wolken heen,
En ziet, van 's hemels top, eens lagchend naar beneên!

Beleid is geen Verraad. — De Held, vol waare grootheid,
Verfoeit, in 't edel hart, zelfs de allerkleinste snoodheid.
Hij strijdt met Leeuwenmoed; maar — in het open veld.
Of, zoo soms zijn vernuft met hinderlagen kwelt
Den Vijand van zijn Land; wien geen geweld kan fnuiken,

Hij zal dien list alleen in 't hoogst gevaar gebruiken,
Wen 't wispeltuurig lot, door kansverwisseling,
Hem dringt en perst en prangt tot *die* verdediging.
Maar dan zelfs kan die daad zijn kieschheid niet behagen.
Zijn ziel haat allen list, en gruuwt van snoode laagen.
Zij eert de deugd alleen, die, nimmer onöprecht,
Schaars ongemerkte — maar nooit — valsche laagen legt.
Een daad, als *Jaëls* daad, uit wreede vrees gebooren,
Ontsteekt zijn eerlijk hart in mannelijken tooren;
Zijn vuist zou, bij dat feit, — had hij geen grootscher moed,
Was zij geen zwakke Vrouw, — zich baden in haar bloed!

Maar — alle medelij wordt bij den Held verbrooken,
En 't godloos, 't gruuwzaam feit op 't ijsselijkst gewrooken,
Daar zelfs der Menschlijkheid een schrik om 't harte slaat,
Wanneer men eigen Volk en eigen Land verraadt.

Nu kookt hem 't schuimend bloed in de opgezwollen aadren,
Thans kan hem wilde wraak — aârs afgestreden — naadren.
Nu enkel kent zijn woede in 't gantsch Heel-Al geen grens,
En ziet, in den Verraâr, geen schaûw meer van een mensch.
Tarpeja mooge snood haars Vaders slot verraaden,
Haar daad verkrijgt haar loon, daar ze overstelpt, verladen
Met schilden van het Heir, haar dood vindt in de gift —
In 't zelf begeerd geschenk voor haare ontmenschte drift.

Maar neen!... het is geen Wraak, die zwakheid zou verraaden,
Het is Menschlievendheid, het merk van Heldendaaden, —
Ja! 't is de zucht voor — 't Volk — voor de eer der Menschlijkheid,
Die Hem, wie deze hoont, geduchte straf bereidt. —
De grootsche Heldenäart, dien we in ons lied vereëren,
Moet, van des Helds gedrag, de smet der wreedheid weeren.

De Wraak — de wreede wraak — in 't hart door angst gebragt,
Wordt door den eedlen Held versmaadt — verfoeit — veracht! —
Gij zijt geen Held *Alvaar!* — ô *Cromwel! Sylla!* naamen,
Waarbij de Menschheid bloost — wanhoopig zich moet schaamen,
Die van den Naneef niets, dan enklen vloek verwagt; —
Lumey! de roem, en — schand van ons Bataafsch Geslacht, —
Wat is, helaas! Uw naam met zwarte kool getekend!
Wat wordt Gij bij het schuim der menschen aangerekend!
Die, zelfs met minder moed, maar — meerder menschlijkheid,
U zelven had een krans voor de eeuwigheid gebreid! —

Neen! 't Heldenhart weet moed en teêrheid saam te paaren.
Hij zal, in 't heetst gevegt, nog trachten bloed te spaaren.
Zijn menschenmin lijdt niets van zijne Dapperheid,
Die voor de menschlijkheid en — 's Lands belangen pleit. —

Ja! ſchoon aan 't Land getrouw, is hij met hun bewogen,
Wien 't bloedig Oorlog treft. Vaak zijn zijn treurige oogen
Getuigen, hoe zijn hart den dollen krijg verfoeit.
Zijn lauwren zelfs zijn vaak met zijnen traan beſproeid! —
Geen menſchenmin maakt laf. De dappre Held blijft teder.
Nu doemt hij de Oorlogzucht — dan doemt hij lafheid weder;
En — ſchoon hij over 't lot des Krijgs weemoedig klaagt,
Blijft hij op 't oorlogsveld een Held en onverſaagt:
Hij voelt zijn' pligt, als mensch; maar — zal het nooit vergeten,
Wat Volk en Land hem vergt, wat burgerpligten heeten! —

In 't end, de Held blijft Held in d'allerhoogſten nood,
De Neêrlaag. — Zelf geen prooi van overhaaste dood
Kan Hij in niemand ooit een daad van wanhoop roemen;
Hij zal die woestheid eer, als Hem onwaardig, doemen.

Zijn moed, zoo grootsch, leent niets van 't fchittren van 't geluk;
Zijn moed tart alles uit, zelfs — nederlaag en druk. —
Een' *Mithridaat* ziet Hij, met leed, zich zelf vergeven;
Een laffe *Sardnapaal* berooft zich ook van 't leven. —
Neen *Cato!* — *Casſius!* — Neen, *Brutus!* 't is geen moed,
't Is laffe vrees, die U den Zelfmoord kiezen doet.
De roem des Helds is, dan — voor 't Land te blijven leven.
En — fchoon 't roemruchtig zij, voor 't heil des Volks te fneven,
Hij wijkt, als 't Wijsheid raadt: — Ja! of 't zijne Eerzucht fpijt,
Hij fpaart zich voor 's Lands dienst, en hoopt op beter tijd.
Van Galen weigre ftout zijn wond te laaten heelen
En, moog' zich dwaaslijk met een roemvol fterven ftreelen:
't Gedrag van *Melvill* maakt de Wanhoop zelfs befchaamd.
Een *Jarry* ftrijkt 's Lands vlag, wen 't ftrijken hem betaamt.
Neen, Helden! nooit worde U dees daad, als laag, verweten....
Wie wijkend dapper blijft, zij — dubbel Held geheten! —

Driewerf gelukkig Land! waar zoo de Heldenäart,
Door Eerzucht onderschraagd, Uw recht en heil bewaart. —
Gelukkig ieder, die dees loopbaan durft te kiezen,
En, voor zijns Volks belang zelfs 't leven wil verliezen.
Hij is op 't rechte spoor van onverwelkbren roem.
Zijn moed geeft, dat hem elk met zuivren eerbied noem.
Zijn deugd verbindt hem 't hart en de achting aller braaven.
Zoo wordt zijn Heldenëer in 't duister nooit begraven.
Zoo wordt zijn lauwerier door oneer nooit besmet, —
Zijn Zwaard voor niemand, dan — voor 's Vijands hals gewet,
Des Vijands van het Land; maar — nooit van Hem bizonder.
Ja! — ware Heldendeugd maakt uit den mensch een wonder.
Zij rukt Hem boven 't peil van 't oovrig menschdom uit,
Tot zijn verheven rang aan den Aartsengel stuit.

Dus zong 'k ô Vaderland! dên roem van braave Helden,

Die zich, met moed, voor 't recht van mensch — van burger stelden.

't Vergat Uw Helden niet. Neen! klein — maar dapper Oord!

Uw roem werd in mijn lied in iedren toon gehoord.

Die roem, wijleer zoo groot in al de Wereldstreken,

Die Vorsten op hun throon deed waglen en verbleeken....

Ach! waar is thans die roem?... ô Volk! herstel uwe eer,

Herroep Uwe oude deugd, zoo vindt ge Uw glorie weêr.

Treedt in DE RUITERS spoor — zijt, vrije Burgren, Helden!

Straks zal weêr gantsch Euroop Uw roem — Uw grootheid melden!

1788, 1790.

DE WEELDE IN NEDERLAND.

Weg, akelige treurvertooning!
  Verdwijn van 't afgewend gezigt!
Is dan, voor Weelde, in Neêrlands Wooning,
  Een throon —— een Tempel opgericht?...
Helaas! Ik zie de dolle ſchaaren
Zich bij Haar Heiligdom vergaâren:
  De drift is in hun oog te zien.
Daar zie 'k verwijfde Priesterrijen
Zich Haar geheel ten dienſte wijën,
  Haar de allerſchandlijkſte offers biên.

'k Zie hier geen Oorlog ſpieren ſterken,
Den roem des Lands en zijne magt
Met zuid- en noorderpool beperken: —
Dees ligt verſchopt in donkren nagt.
'k Zie hier geen dappre krijgsbanieren
Door grofgeſpierde manſchap ſieren;
Gezondheid vliedt voordvlugtig voord.
'k Zie uitgeteerde beenſceletten,
En ſchimmen, wankle ſtappen zetten
En — ſtruiklen in den vlakſten oord.

Hoe! — Zijn dat *Bato's* vrije Zoonen,
Wier arm de Vrijheid-ſpeer bewaakt?
Die — ſchoon doorboord met wonden, toonen,
Hoe 't hart voor Land en Burgren blaakt?...
ó Neen! 't zijn woeste feestbachanten
Die Venus zagten ſtandaard planten,
Schoon uitgeteerd — verlamd — verrot!...
't Zijn zwakke — laffe Vrouwenſlaaven,
Die de eer des Lands in 't niet begraven,
Vervreemd van eer — van deugd — van God! —

ó *Bato!* zaagt Gij eenmaal neder
  Op 't nakroost, dat Uw' naam ontëert,
Gij vondt geen oude Belgen weder,
  Maar —— Volk, door Wellust laag verneêrd.
Hoe zou Uw eedle wang niet bloozen,
Als Ge eer en moed verroekelozen ——
  De Matigheid vertreden zaagt!
Wat zou Uw oog naar —— mannen zoeken!
Te leur gesteld, die Natie vloeken,
  Die, onverdiend, Uw' eernaam draagt! ...

Bataven! waar zijn de oude zeden?
  Toen vlijt en moed en eerbaarheid
Ons vleiden onder 't juk der Reden,
  Reeds door Natuur ons opgeleid;
Toen Deugd en Trouw, van de aard verzonden,
In onzen schoot haar toevlugt vonden,
  En vuurig werden aangebeên;
Terwijl een ieder van de Borgers
Een van Haar ijvrigste Verzorgers ——
  De Maatschappij Haar Tempel scheen. ——

Wie wist 'er toen van zijden kleedren
  Van franje —— of lint —— of Vrouwenpracht,
Een opſchik, die ons moet verneedren?...
  Verwijfdheid heeft ze in trein gebragt.
Toen dekte men de grove leden
Met huiden van een beer geſneden;
  Hun cierſel was —— een ruuwe pij.
Een Zwaard, op honderd bekkenelen
Beproefd, kon hunnen ſmaak ſlechts ſtreelen,
  Verſierde hunne breede zij.

En, Matigheid! men eerde Uw waarde;
  Uw lesſen volgde elk Burger in.
Uw gunst, die hem het leven ſpaarde,
  Bewoog hem tot Uw' dienst en min.
Geen ziekte kon 't geſtel verpesten.
De Dood verdween uit dees gewesten,
  Slechts ſchaars door d'Ouderdom gewenkt.
Geen Dronkenſchap verſtiet de Reden;
Of bood de hand aan ſnoode zeden;
  Nooit werd door haar de deugd gekrenkt.

Toen was de trouw des Huwlijks heilig.
Elk eerde toen zijn Bedgenoot.
En de eer des Mans was altijd veilig,
Daar de Ontucht hier geen roozen bood.
Zoo immer vreemde minneſtreeken
Dees eerbre banden wilde breeken,
De Dood beloonde zulk bedrijf.
Maar nooit zag 't heir der Batavieren
Door zelfbevlekkren zich ontſieren —
Geen man was daar ooit andrer wijf.

De Batavier beminde ſpelen.
Maar — bord of dobbelſteen, of kaart
Kon nooit zijn edel harte ſtreelen:
Zulk ſpel was hem den tijd niet waard.
Maar 't drillen met de ſpeer en lanſen —
Met losſen zwier en luchtig danſen —
De kolf- en kaats- en kegelbaan —
Het zwemmen, loopen, rijden, jaagen: —
Zulks leerde tevens 't lijf te wagen,
En ſluks met wapens om te gaan.

De Dapperheid woonde in dees ſtreken.
Hier hield Zij ſteeds haar hof en huis.
Wie ooit in 't heet gevegt bezweken,
De Belg verfoeide 't laf geſpuis. —
Neen! ſtreed men voor gewijde rechten,
Dan dorst de Bat zich dood te vegten;
Geen nood bedwong zijn hoogen moed.
Romein! wie ſtelde Uw heerschzucht paalen?
Wie deed de Wereld adem haalen?...
Erken — het was — 't Bataafſche bloed!

Mijn Vaderland! in laater tijden
Waart Gij van *Bato* niet ontäart;
Een ſnoode *Philips* wilde U doen lijden:
Uw vuist heeft U voor 't juk bewaard. —
Toen kon eenvoudigheid van zeden
Het hof, — den ſtaat met roem bekleden;
Toen, Vaderland! — toen waart Gij groot!
De Spanjaard zag Uw legerſchaaren
Den moed aan kuiſche zeden paaren;
De Spanjaard zag 't — en beefde, en — vlood, —

ô! Onōmkoopbre Staatsperſoonen,
Wier disch en bed vaak — 't aardrijk was,
Gij kondt toch aan Europa toonen,
Hoe rijk dat kleine Neêrland was. —
Na tachtig jaaren bloedig ſtrijden,
Verzwakt door Oorlogswoede en lijden,
Waart Gij, mijn Vaderland! — nog groot!
Maar — ſinds U overdaad en weelde
En kracht en moed en — deugd ontſteelde,
Is 't roemrijk Neêrland — niet meer groot. —

Ach! Nederland!... Uw' ouden luister —
Uwe eertijds onbetembre magt —
Uw' haat van allen boei en kluister —
Uw' roem bij 't ſiddrend nageſlacht —
'k Zweer bij die allen, — keer toch weder,
Werp Wellust's ſchandlijk autaar neder —
Roep Matigheid en Vlijt toch weêr! —
Straks zou Uw Voorſpoed weelig bloejen —
Straks zoudt Ge in magt en aanzien groejen —
Dan wierd Ge op nieuws Europa's eer!

1791.

MARCUS PORTIUS CATO,

TE

UTICA.

ODEMATIGE ALLEENSPRAAK.

Wat zie 'k ... wat voel ik?... waar — waar bevind ik mij? —
Waar heeft het lot mij ijzende, heen gesleept? ...
Helaas! ik zie een' diepen afgrond,
Wiens gapende muil mij ijlings verslindt ...

Afgrond! U wijde ik bevende zangen toe: —
Angstige toonen galmt U mijn harte toe. —
Een *Orpheus* kon den *Orcus* dwingen —
Door *Plato* versterkt, betover ik uw muil! ——

Eeuwig! ... 't verzwelgt al, — al wat Gij immer deedt, —
Al wat Gij doen zult! ... waar is uw handeling? ...
Een ijdel niet is al uw werking,
Uw slaavende wroeten, ô Sterfling! is — schaûw. —

Tijd! Gij vernietigt al, wat Gij immer wrogt!
Neen! Gij — Gij zelf zult op uwe beurt vergaan! —
En Romen, even als Carthago,
Wordt schielijk een puinhoop; — is —'t schittren van niets!

Jaaren! waar blijft Gij? ... Eeuwen! 'k vind U niet meer! ...
Hebt Gij geen voetstap meer in den tijd gedrukt? ...
Neen — de Eeuwigheid vernietigt de Eeuwen;
Den tijd, en zijn voetstap lekt ze af als een drop! —

Waar is *Busiris?* ... Zie 'k *Alexander* niet? ...
Wierp niet een *Cæsar* burgren in slavernij? ...
U, Eeuwigheid! U zal ik zingen!
Gij ketent den Dwingland — ontketent den slaaf! —

Eeuwig! 'k zal 't wezen! — Is dat geen bange droom? —
Eeuwig — ſchoon nog in 't hulſel der ſterflijkheid!
Nog omgeperkt door ſtonden, uuren —
Nog binnen de vest van 't zwakke Utica!

Eeuwig! — dat ben ik! — 'k ben 't op den rand van 't graf!
Eeuwig, en — ſterflijk! — Wie — wie verklaart mij dit? ...
Wie kan mijn wezen mij ontvouwen?
ô Eeuwigheid! U roep ik tot onderwijs! —

Eeuwigheid! leer mij; acht Gij de Deugd voor niets? —
Zal ik mijn' *Plato* nimmer bij U eens zien? —
Zal met een' *Cæſar* dan *Pompejus*
Gelijk vergaan? — vergaan met de ondeugd de Deugd?

Eeuwigheid! leer mij — 'k roep U tot onderwijs!
Hoe? zal ik achter 't zwarte gordijn der Dood
Onſterflijk en — gelukkig leven? —
ô Ja! 'k ben gelukkig, waar *Cæſar* niet is! —

ó! Hoe welzalig! *Cæsar* is daar — een niets!
Vreest niet, Romeinen! daar zijt Gij eens weêr vrij!
Vernietigt is uw Vorst, uw — ſchandvlek!
ó Eeuwigheid! ſchuif haastig 't gordijn toch op! ...

Eeuwigheid! grimt Gij nu nóg een' *Cato* aan?
Dondert Gij hem nog vrees en verſchrikking toe?
Of brult verwoesting uit uw gorgel?
Of, dreigt me uw aanblik dood en vernietiging?

Neen! — 'k zie uw muil aan — 'k zie mijnen afgrond aan,
Vreedſaam en lieflijk! — zoo lonkt een moeder-oog! ...
'k Verlaat nu ijlings 't bange leven! ...
ó Ja! 'k leg 't hoofd neêr in uwen malſchen ſchoot!

1790.

Dus ontrend, verbeeld ik mij, dat *Cato* gedagt heeft. Dus ook dagt *Cleombrotus Ambraciota*, volgends *Montaigne*; (*Eſſay's* L. II. Ch. III.)— Ik had een tegenſtuk vervaardigd, het welk ik meende te plaatſen: maar thans, bij 't overlezen, het meer *philoſophisch*, dan *poëtisch*, bevindende, houd ik het te rug. —

AAN Mr. H. F. HELMCKE.

Wat monſter zie 'k der Helle ontvlieden? —
  Mijn Vriend! — 't is de Onrechtvaardigheid. —
Mijn boezem klopt, — mijn bloed bruischt ſneller: —
  Dit is 't gevoel der Menschlijkheid! —
Natuur verbleekt — 'k zie 't menschdom beeven —
Haar aanblik moordt de vreugde en 't leven —
  Ze onteert den waaren, eedlen mensch!
Zij ſpot met godsdienst, pligt en reden
Ontzegt betamelijke beden —
  Maar — kweekt en voedt den ſnoodſten wensch!

Zij ſchendt, met vreugd, verbintenisſen.
De Trouw en Liefde wordt verſmoord.
Daar 't hart, door haar verpest, naar niets meer,
Dan ſlegts naar laage Baatzugt hoort.
Het recht en — de eed — hoe teêr, hoe heilig,
Is nimmer hier voor ſchennis veilig.
't Gevoel van Deugd ligt uitgedoofd.
'k Zie de Onſchuld hier in boejen zuchten,
'k Zie oudren voor hun kindren vlugten,
Van vrienden, — hulp en goed beroofd! —

o! Wie kan 't ongeluk beſchrijven,
Door Haar op 't wereldrond gebragt? —
Wie — wie 't getal der lijken noemen,
Door Haare ontmenschte hand geſlagt? ...,
De Dwingland, ſnood, ontäart, vermetel,
Baant zich een' pad naar de eerezetel,
Door Zijn vernielend moordgeweer.
Hij ſtreelt zich met den naam van Koning,
En ziet, van zijn verſterkte wooning,
Op menſchen, als zijn ſlaaven, neêr. —

Hun eer, hun goedren, hunne vrijheid
Zijn, in zijn oog, een harsfenfchim.
't Zijn flaaven, en — verfmaadend wenkt hij
Den eenen: — „ daal!" — den andren: — „ klim!"
Hun bloed, gefpild voor zijn vermogen,
Is flechts als water in zijne oogen;
En hecht Gewisfe — 't wagtend Graf
Soms, op des Dwinglands wezenstrekken
En handen, menfchelijke vlekken —
Hij wischt die, met — dit water, af. —

Zegt, Monfters! kan 't U niet vernoegen,
Den vrijen mensch in boei te flaan?
Moet Gij, tot overmaat van fnoodheid,
Nog naar zijn kwijnend leven ftaan? —
Ja! 'k zie 't — uw wreedheid, niet te vreden,
Met 's Broeders rechten te vertreden,
Eischt nog zijn bloed — zijn leven op! —
En — niet voldaan nog met zijn fterven,
Doet Gij zelfs 't kroost zijn weedom erven —
Wie voerde ooit haat in hooger top? —

Rampzaalgen ! Snooden ! Gij moogt beeven! —
  Voert vrij de ontmenschtheid nu in top!
Eens — ô! mogt haast die uchtend daagen!
  Eens ſtijgt de kreet der Menschheid op!
De Godheid zal die noodkreet hooren! —
Straks dondert Ze in gerechten tooren
  En U en 't ſtrafbaar Onrecht neêr! —
Dan kwijnt de Deugd niet meer in 't duister —
Rechtvaardigheid herkrijgt haar' luister,
  Voor 't oog van 't zuiver Menschdom, weêr! —

Zoo 't Onrecht onbepaald regeerde,
  Wat zou dan de Aarde een rampwoestijn,
Een ſchouwplaats van verdriet en boosheid,
  Het voorportaal der Helle zijn!
Maar neen! 'k zie 's Lands gewijde Vadren
Den throon des Rechts, vol eerbied, naadren,
  Dáár afgemeten wetten biên. —
Nu is hier ijder burger veilig,
De naam van *eigendom* blijft heilig. —
  De Rust doet list, en — vreeze vliên.

Maar, ach! zelfs hier ontdek ik rampen,
  Bewerkt door de Onrechtvaardigheid!
De Rechter — hoe in 't recht ervaren, —
  Wordt door haar valſche tong misleid;
Zij weet haar zaak een glimp te geven;
De Wet, die 't Onrecht moest doen beeven,
  Wordt in haar' waaren zin verkracht;
De Hebzucht helpt het recht verkeeren:
Wie zal de zaak der Deugd verweeren? ...
  Zij wordt, helaas! verdrukt — veracht! ...,

Maar neen! —— de nutte Rechtenkennis
  Wordt meer beoefend en bemind;
Daar — 't billijk onderzoek der Wetten
  Den moeielijkſten knoop ontwindt.
Triumf! Nu zal de Pleitzaal ſtraffen, —
D'Onſchuldigen hun recht verſchaffen,
  De kracht der Wetten gelden doen!
Zoo moet ſteeds de Onſchuld prijs behaalen,
Op List en Boosheid zegepraalen! —
  Zoo ſtraf' men 't onrechtvaardig woên!

ó! Pleitbezorgers! braave Mannen,
Die nimmer 't zuiver recht verkeert,
Wie zou Uw' naam niet dankbaar roemen?
Wie is 't die niet uw deugd waardeert?
Uw lof, in 't hart des Volks geſchreven,
Zal altijd op hun tongen zweeven,
Daar 't oog vaak van erkennis ſchreit! —
Gij, *Bijnkershoeken*, *Voeten*, *Noodten*,
Gij, *Hubers*, *Trotſen*, Gij, *de Grooten*,
Gij waart — Gij ſchreeft voor — de Eeuwigheid!

ó Ja! Uw deugd maakt U, ó Braaven!
Met recht op Neêrlands grond beroemd.
De Weeûw vindt bij uw hart beſcherming,
Daar 't Weesje U, dankbaar, Vader noemt!
Hoe kan 't Uw groote ziel verrukken,
Wen Gij hun, die de zwakkren drukken,
En waanen, meer dan mensch te zijn,
Ondanks hun aadlijke kwartieren,
En 't purper, dat hen moog verſieren,
Betoont, dat zij — ſlechts menſchen zijn!

Geen uitgerekte rechtsgedingen
  Bemint uw braaf en edel hart.
Geen schraapzucht — vleierij der Grooten
  Houdt U in haaren strik verward.
Om beuzelingen lang te twisten,
't Bedenken van verbooden listen
  Ter staaving van een kromme zaak,
Veel *incidenten* op te zoeken,
En dus den Rechter te verkloeken:
  Geeft nooit aan uw gemoed vermaak.

Neen! 't baart uw deugdzaam hart vernoegen,
  De Deugd en Onschuld voor te staan,
Verdrukte Onnoozlen te beschermen,
  Geweld en list ter neêr te slaan! —
Ach! dat toch eens alle Advocaaten
Uw' geest, uw deugd, uw' moed bezaten! ...
  Mijn Vriend! treed immer in dit spoor!
U stapt, omringd op al zijn wegen,
Door Englenlagchjes, 's hemels zegen,
  Een *Noordkerk* op dees eerbaan voor!

Och! mogt eens Wijsheid nederdaalen
  In 's menschdoms diep verlaagden geest!
Och! mogt eens elk zijn' plicht beminnen!
  Geen onrecht werd dan meer gevreesd.
Dan — dan verdweenen ſnoode listen —
Geen mensch zou dan om rechten twisten,
  Door elk vereerd, geacht, ontzien!
Elk zou zijn burgerplichten eeren,
Des naasten's heil, als 't zijn, waardeeren: —
  Dan zou onze Aard den Hemel biên!

Mey, 1791.

AAN F. SCHILLER.

ODE.

Bruifchende ftroomen, door eenen dam geperst,
Baanen een' weg zich over de velden heen: —
De fteden wijken: — zelfs de rotfen
Rukken, naast bergen, zich van haar' wortel.

Duizendmaal fterker, Schiller! is uw genie;
't Rukt met zich voord al wat het ook ontmoet:
Het ftuit noch op den ftuggen Wijsgeer,
Noch op de fteenen zielen des Wilden.

Waar was de Dichter immer aan U gelijk?
U, die zelfs *Roovers*, scheppend, tot Goón verheft?
U, die de diepste vouw der harten, —
Koningen-harten, naakt kunt ontleden! —

Spanjen en Neêrland trachten een' *Philips* vergeefsch
Door den verstaalden boezem in 't hart te zien: —
Gij legt, als Vorst, hem zelf aan banden —
Voor uwen Dichtluim zwijmt al zijn hoogmoed.

Schemert ons oog niet, wen 't Uwe vlugt beschouwt?
Stamert de tong niet, die U naspreken wil?
Gij rukt het hart ons uit den boezem,
Voert het ten hemel, — wringt het ter helle.

Adelaars wieken draagen de ziel omhoog,
Die Uw gevoelens enkel — gevoelen kan. —
Zelfs Englen zie ik, vol verwondring,
Door uwe nieuwe Scheppinge wandlen.

Bij Uwe naadring vlieden die Dichters weg,
Welker verwaandheid hen tot dien rang verheft.
  Zoo wijkt voor 't Zonlicht, aan de kimmen,
    't Vlugtige fchijnfel der ligte wolken.

Eedle Vernuften eerbiedigen Uw gezang;
Nu fchijnt hun lied hun akelig kraaigefchreeuw.
  Ze ontzienU, als een hooger Wezen.
    Minzaam en vriendlijk noemt Gij hen: „ Broeders!"

ô! Dat Uw naam zij eeuwig, als uw genie!
Tijd! fpaar den luister van deze morgen-ftar!
  Verflind flechts, in uw' diepen afgrond,
    Veelen dier naamen, die wij vaak hooren!

1791.

Zie hier, Bescheiden Lezer! eenige Dichtstukjes, —— niet alleen van dezelfde waarde, —— 't welk dienstig is voor Lezers van onderscheiden smaak. —— Om veele redenen, verkoos ik, geen grooter aantal, te leveren. —— Ik had hier liever nog eenige taalkundige Proeven bij gegeven; maar —— *Græca non leguntur!*

Gebruik intusschen dezen tot Uw onschuldig vermaak, en, zelfs, tot Uw nut. —— En, waar Gij de *Vrijheid* geprezen ziet, denk daar om zulk eene, die door billijke Wetten bepaald, bestierd en gehandhaafd wordt; —— om zulk eene, waarvan *Cicero* (*Paradox. V.*) dus spreekt: *Quid est libertas? Potestas vivendi ut velis. Quis igitur vivit ut vult, nisi qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via considerata atque provisa est?* —— En verwar deze niet met de gevoelens van die genen

That bawl for freedom in their senseless mood,
And still revolt, when truth would set them free. ——
Licence they mean, when they cry liberty;
For who loves that, must first be wise and good;
But from that mark how far they rove we see,
For all this waste of wealth, and loss of blood.

Zoo als *Milton*, de Verdediger van het Vonnis over Karel I. zong in zijn XII *Sonnet.* —— 't Zou misschien niet onnuttig zijn den *Hedendaagschen Stoicyn* van den Heere *De Perponcher* eens na te slaan I. D. bl. 30, en II. D. bl. 196.

Voords kunt Gij deze Verzameling voor mijn afscheid van de Dichtkunst aanzien, terwijl ik niet voornemens ben meer Dichtstukjes uittegeven.

Verbeter onderwijl gunstig volgende misstellingen.

bl. 14 *fletse*, l. *de fletse:* ——
bl. 18 *te*, l. *the.*
bl. 51 *bloed in*, l. *bloed bruischt in,*
bl. 57 *wensht*, l. *wenscht.* ——
bl. 60 *opschendbre*, l. *onschendbre.*

De overigen zullen van geen belang zijn.

